

Új Egyetem a láthatáron Győrött (Építésmérnök képzés Észak-Dunántúlon)

DR. KOPPÁNY ATTILA*

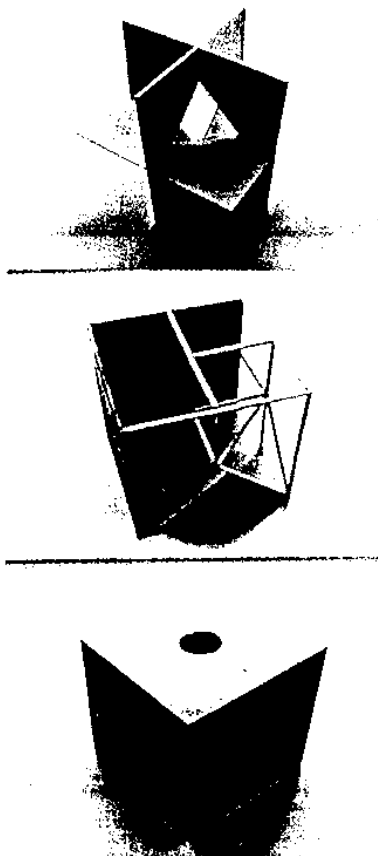
Az Észak-Dunántúli régióban történelmi okok miatt kialakult felsőoktatási vákuum enyhítését és természetesen a környezet felsőfokú műszaki végzettségű szakemberek kibocsátásával kapcsolatos igényét szolgálta a hetvenes években a Széchenyi István Főiskola (jogelődje a KTMF) Győrbe telepítése. A főiskolai szintű építőmérnök képzéshez 1984-ben csatlakozott a magasépítő üzem mérnök képzés, amelyben már kialakultak az oktatás

építészeti irányultságának a csirái is. Utólag visszatekintve az üzem mérnökök oktatására megállapítható, hogy abban a kivitelezési és technológiai elemek túlsúlya miatt erősen dominált az építőmérnöki jelleg, természetesen a magasépítési feladatok megoldására való felkészítéssel.

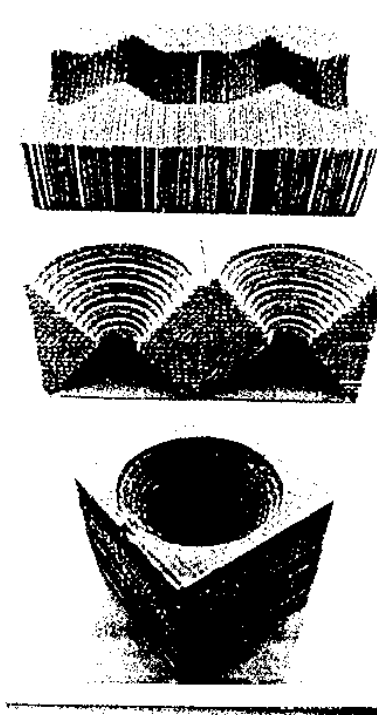
Győrött 1990-ben történt meg az oktatás első jelentős tartalmi változtatása a főiskolai építésmérnöki szak indításával. Ettől kezdve az építészeti is-

meretek oktatásának túlsúlya jellemzi a tantervet, amit a végzett hallgatókat foglalkoztató tervező szervezetek örömmel akceptáltak, viszont a képesítési követelményeket meghatározó kormányrendelet gyakorlatilag változtatás nélkül átemelte az üzem mérnökökre vonatkozó képzési célt a főiskolai építésmérnöki szak anyagába, nem véve tudomást a tartalmi gazdagodásról.

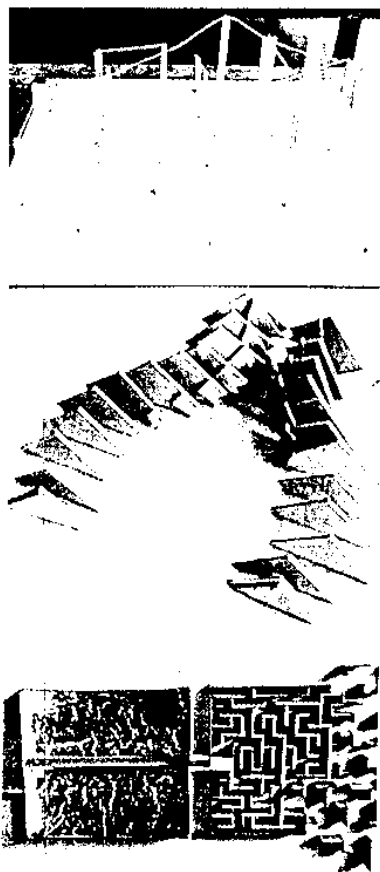
A „bizonyos tervezési és kutatási részfeladatok” megnevezés átörökítése az újabb képesítési követelmény rendszerbe adott hivatkozási alapot a kamarai törvény legutóbbi, a főiskolát

1. ábra. A Terkompozíció c. tantárgy keretében készített hallgatói munkák I.

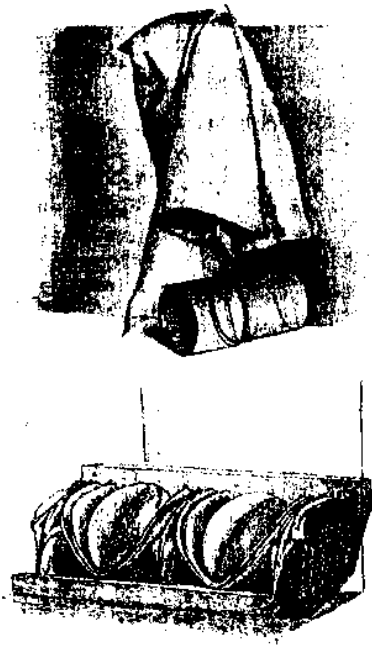

2. ábra. A Terkompozíció c. tantárgy keretében készített hallgatói munkák II.

3. ábra. A Terkompozíció c. tantárgy keretében készített hallgatói munkák III.

* tanszékvezető egyetemi tanár, az Építési és Környezetmérnöki Fakultás igazgatója

4. ábra. Két hallgatói munka a szabadkézi rajzgyakorlatokról

végzettek hátrányosan érintő módosításra, azaz az egyébként is korlátozott (É3) tervezési jogosultság megvonására.

Ettől kezdve sajnos az az anomália figyelhető meg, hogy a régen végzett magasépítő üzemmérnökök, akik csak egy félév épülettervezést tanultak jogfolytonosság alapján továbbra is tervezhetnek, ezzel szemben pedig azok, akik 5-6 félév épülettervezést tanultak és az ismeretek mennyiségét és minőségét tekintve is lényegesen képzetesebbek, csak kétéves posztgraduális továbbképzéssel – ami már önköltséges – juthatnak a minimális tervezési jogosultsághoz. Ez az esélyegyenlőség szempontjából aggályos, nem beszélve arról, hogy a főiskolákra jelentkező és felvett hallgatók abban a tudatban jelentkeztek, hogy végzés és a szakmai gyakorlati idő letöltése után a korábbiak szerinti É3-as tervezési jogosultságot megkapják, „menetközben” értesültek arról, hogy megváltoztak a feltételek és az, amiért ezt a továbbtanulást választották már közvetlenül nem érhető el. Emiatt aggályos a kamarai törvény módosításának életbe léptetési időpontja is.

A főiskolai építészmérnök képzés tendenciáinak változása megérdemel egy másik gondolatmenetet is. Nevezetesen arról van szó, hogy az építészeti tevékenység, amelynek része egyébként a kivitelezés is, csak bizonyos szintű szakmai kultúrával művel-

ve eredményezhet jó és szép épületeket, tehát az épületek létrehozásában való mindennemű közreműködés igényli a résztvevők építészeti kultúráját. Nézetünk szerint helytelen az építészeti tudás igényét kizárólag csak a tervezőkkel szemben támasztani és azt hirdetni, hogy a kivitelező és a technológus képzettsége megfelelő akkor is, ha csak technikai jellegű ismeretekkel rendelkezik. Érdemes áttekinteni a magyar települések épületek által meghatározott képének változását abban az időszakban, amikor építészeti tekintetben a jelenlegi főiskolát végzetknél kevésbé képzett magasépítő üzemmérnökök árasztották el az országot és terveztek tömegesen (tisztelt a kivételnek) ma már alig vállalható házakat.

Nos a győri főiskolai képzés 1990-től magasra tette a mércét az építészeti tantárgyak tekintetében, aminek meg is lett az eredménye. Egyrészt egyre biztatóbb visszajelzést kaptunk a szakmától, azaz a tervezési és kivitelezési szakterületeken dolgozó volt hallgatóink megállták a helyüket, sőt egyre gyakrabban olvassuk nevüket az építészeti tervpályázatok díjnyertesek listáin is. Másrészt viszont kialakult Győrött egy olyan igényes tervezésoktatási műhely, iskola, ami alapja lehetett a későbbi egyetemi építészmérnöki képzésnek.

A városban élő és itt alkotó sikeres építészeti műhelyek vezető építészei egyre nagyobb arányban vállaltak oktatási feladatot a főiskolán, egyúttal pedig egyre több tehetséges fiatal jutott már a tanulmányai folytatása alatt is tervezési részfeladatokhoz a főiskolával szorosan együttműködő tervező irodákban. Így folyamatosan kialakult egy olyan személyre szabott tehetséggondozás lehetősége, ami átmenetet képez a műtermi jellegű képzés irányába.

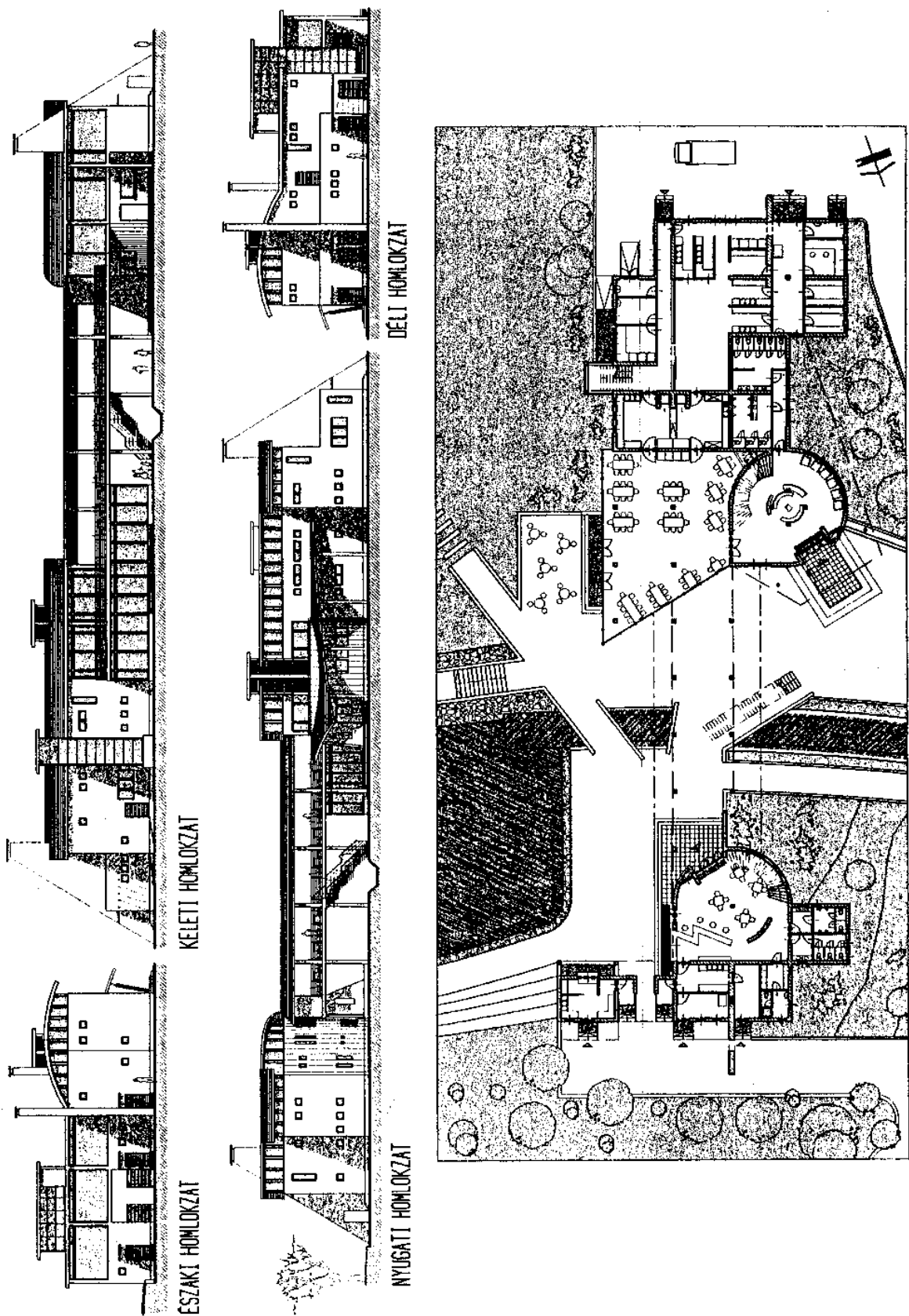
A főiskolai tanulmányok második évében a tervezési tárgyakban kiemelkedő kreativitást mutató hallgatók – általában 10-15 fő – számára lehetővé tettük, hogy belső pályázat alapján ún. tervező szakírányra ill. tervezési stúdióba felvételt nyerjenek. Ez a képzési forma azt jelentette, hogy ezek a hallgatók kiemelésre kerültek a nagyobb hallgatói csoportokból és egy-egy neves építész gondjaira bíztuk őket. Ettől kezdve nem tanköri csoportban kaptak tervezési korrektúrát, hanem a többieknél nagyobb építészeti feladatokon dolgozhattak, tevékenységüket pedig egyedi mester-tanítvány kapcsolatban irányította az építész korrektor, gyakran a saját műtermében. Ez a főiskolai elit képzés – ami természetesen csak kisebb hallgató létszámot érinthetett – azt eredményezte, hogy

kialakult egy húzóerő a hallgatók között, ami elsősorban erősebb tanulási, alkotási motivációt és versenyhelyeztet eredményezett. A végeredmény pedig évente egyre növekvő számban olyan magas színvonalú diplomatervek létrejötte, amelyeket a Győrött látogatást tevő neves külföldi építész professzorok is elismerésre méltónak találtak.

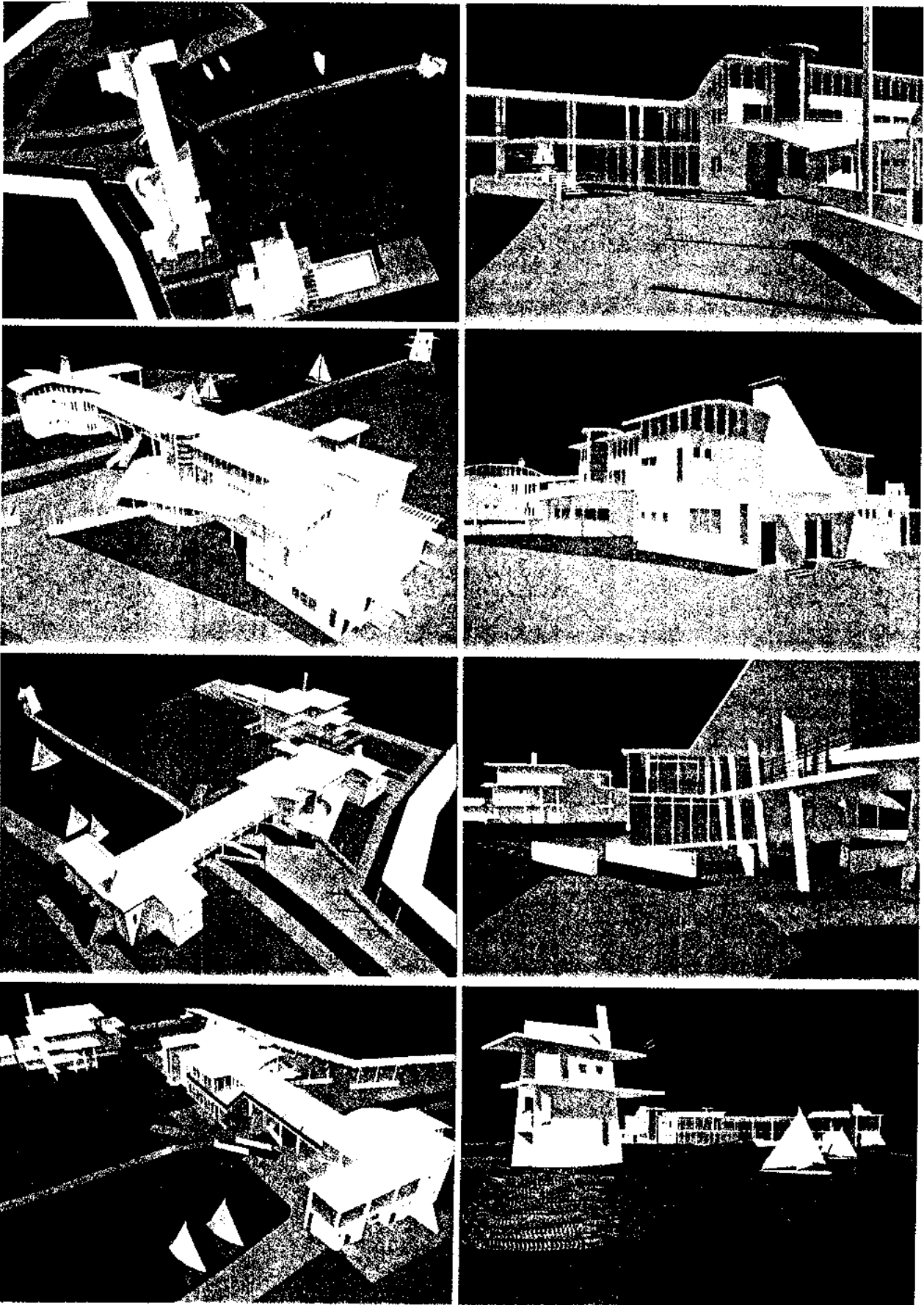
Úgy gondoljuk, hogy a Magyar Építőipar olvasóinak többsége már értesült arról, hogy Győrött évek óta intenzív fejlesztő munka folyik a leendő egyetem létrehozása érdekében. Természetesnek tekinthető, hogy a főiskolából egyetemmé válás evolúciós folyamata Magyarországon nem rendelkezik használható előképekkel, tehát az intézménynek akadályokkal tűzdelt járattalan úton kellett elindulnia. Ehhez a biztatáson túl tekintélyes anyagi támogatást is nyújtanak Győr városa és az egyetemi képzésben érdekelt Győrben működő vállalatok. Győr geográfiai helyzete, gazdasági pozíciója és felsőfokú központ szerepe kétségtelenül alátámasztja az egyetemi törekvéseket. Hazánk összes többi felsőfokú központjában jelentős egyetemek működnek, furcsa lenne, ha éppen a legdinamikusabban fejlődő régió természetes központja maradna egyetem nélkül. A Bécs-Pozsony-Győr „aranyháromszög” pedig a határokon túli egyetemi együttműködés eddig még fel nem tárt lehetőségeit villantja fel számunkra.

A parlament a közelmúltban a felsőoktatási integrációval foglalkozó törvény záródékában olyan határozatot hozott, hogy a Széchenyi István Főiskola 2002. július 1-től egyetemmé válhat, ha 2002. június 30-ig teljesíti az egyetemi akkreditáció feltételeit.

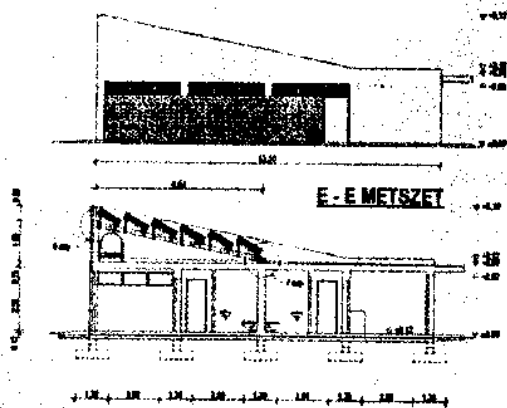
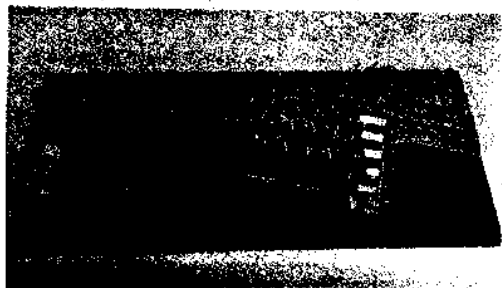
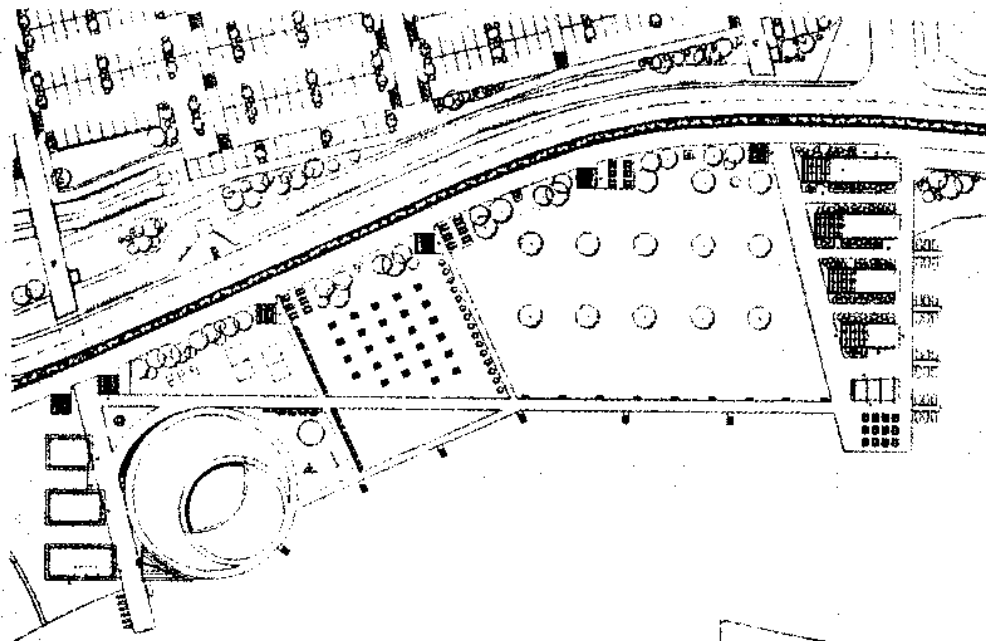
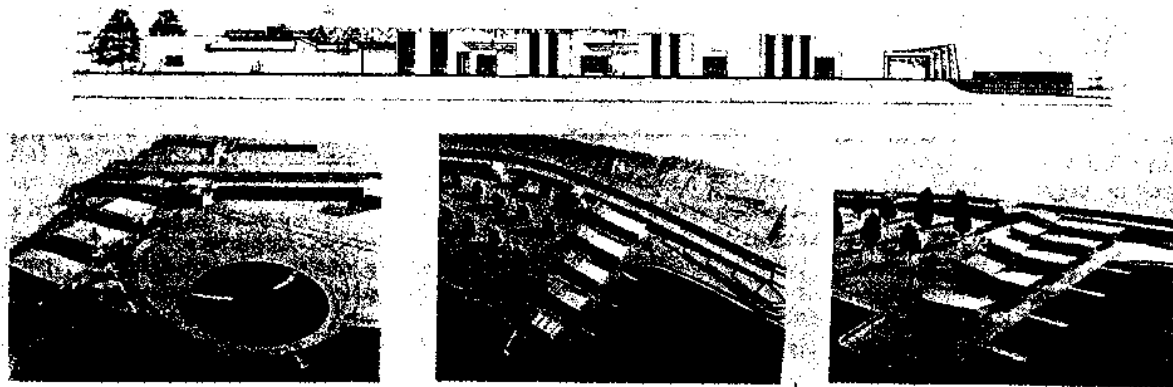
A győri főiskolai szintű építészmérnök képzést 1997-ben a Magyar Akkreditációs Bizottság az intézményünk akkreditálásakor kiválónak minősítette, ez az elismerés volt az egyik nem nélkülözhető erkölcsi alapja az egyetemi szintű építészmérnök képzés előkészítésének. Fontos indíték volt az is, hogy okleveles építészmérnöki oklevelet Magyarországon eddig kizárólag csak a Műegyetemen lehetett szerezni, ami felvetette az igényt arra, hogy vidéken, különösen olyan régióban, ahol az építési igények ugrásszerűen megnövekedtek, a helyben lakó (és a budapesti többletkiadásokat vállalni nem tudó) tehetséges fiatalok is esélyhez juthassanak ahhoz, hogy okleveles építészmérnökké válhassanak. Érdemes még ehhez hozzátenni, hogy a győri egyetemi képzés iránt a város földrajzi helyzeténél fogva érdeklődnek a szlovákiai magyar anyanyelvű fiatalok is, ami a határon

5. ábra. Kardos Erika építészternök hallgató munkája: Yacht-kikötő terve. Alaprajz és homlokzatok

6. ábra. Kardos Erika számítógépes látványterv részletei a Yacht-kikötő tervéből

Strand - Holt-Marcfal tó
DIPLOMATERV 2000. SZIF

TERVEZTE: KIRÁLY SZABOLCS
KORREKTOR: ROSTA S. CSABA

7. ábra. Részlet Király Szabolcs diplomaterveiből

túli magyarság anyanyelven folytatható felsőfokú képzése szempontjából bír jelentőséggel.

Az egyetemi szintű építészmérnöki alapképzési szak indítását a Széchenyi István Főiskolán 2000. július 13-i határozatában engedélyezte az oktatási miniszter. A főiskolán egyébként jelenleg két egyetemi szak működik. A gazdálkodási szakon saját jogon tavaly adtuk ki az első egyetemi diplomákat, míg a jogász szakon, amit a főiskola és az Eötvös Lóránd Tudományegyetem közös győri intézete gondoz az idén vették át először oklevelüket a végzett jogászok. Az oklevél egyelőre az ELTE jogán volt kiadható, most folynak az előkészületek a képzés átvételére. Az egyetemi szintű építőmérnöki és közlekedésmérnöki szakok akkreditációja folyamatban van és az egyetemre váláshoz szükséges doktori iskola akkreditációs előkészületei is a finishez érkeztek. Az Épített Környezet című doktori programunk építészmérnöki alprogramja már elkészült és az oktatás személyi feltételei is rendelkezésre állnak.

A főiskolai építészmérnök képzés keretében az elmúlt években több szakmai készségfejlesztő tantárgyat vezettünk be. Ezek közül kiemelésre érdemes a Térkompozíció című tantárgy, amelynek keretében Czigány Tamás DLA Ybl-díjas építész irányításával folyik a munka. A főiskolai képzést bemutató írásunkhoz mellékeltem – a belső műhelymunkát reprezentáló – illusztrációk közül az 1., 2. és 3. képen olyan hallgatói munkák láthatók, amelyek a tér és struktúra tanulmányok folyamatába illesztve az építészmérnökké válás egyik előtanulmányának tekinthetők. Az elemi formák megismerése és alkalmazása, a különböző anyagok felhasználásában és alakításában szerzett tapasztalatok fontos építőelemei az építészé válás folyamatának és egyben egyéni tapasztalatokon nyugvó saját tudást, útravalót adnak a későbbi szakmai stúdiómkhoz.

A Rajz és formaismeretek keretében (hallgatói munkák a 4. ábrán láthatók) a vizuális érzékenység fejlesztése az elsődleges feladat, emellett a hallgatók megismerkednek az építészeti ábrázolás különböző technikái lehetőségeivel és megtalálhatják a számukra leginkább megfelelő kifejezési formákat.

A főiskolai tervezésoktatás jelenleg öt féléves, amihez választható tantárgyként további két számítógépes épülettervezési tantárgy kapcsolható. Az elsőt az ArchiCad használatát tanulják meg a hallgatók, a másodikban pedig a Nemetschek Cad megismerésére és használatára nyílik lehetőségük. Nemetschek Cad-ben készült hallgatói munkából (Kardos Erika terve) mutatunk be két lapot az 5. és 6. ábrán. AutoCad-et mindenki tanul, az említett két programot viszont a kötelezően választható tárgyak keretében tanulhatják meg hallgatóink. Az épülettervezési tárgyak keretében minden félévben készült munka-modell, ami bevezetése óta sokat lendített a hallgatói munka minőségén. (A 7. ábrán Király Szabolcs diplomatervéből látható néhány makett-fotó és rajz részlet.)

Az induló egyetemi alapképzés első félévében a szakmai alapokat a Népi építészet és a Térkompozíció tantárgyak adják, amelyekre Művészettörténet és hat féléven keresztül az Építész-történet tantárgycsoport következik. Ez utóbbi tantárgycsoport utolsó két eleme a magyar építészet története és a kortárs építészet. A kortárs építészet aktuális eredményeinek és elemző vizsgálatával különösen fontos szerepet szánunk a győri egyetemi szintű építészmérnök képzésben. A szerkezetkonstruálási ismereteket az Épületstruktúra keretében a főiskolai szinten öt féléven keresztül oktatjuk. Ez a tantárgycsoport megemelt óraszámú hét féléven keresztül kerül kötelező tantárgyként oktatásra az egyetemi képzésben, majd az Építészettörténethez hasonlóan szigorlattal zárul. További épületszerkezeti ismeretek

választható tantárgyként tanulhatók. Épülettervezés oktatása összesen 14 féléves kredit tantárgy keretében folyik majd, ebből két tantárgy kifejezetten tervezésmélethez, 12 tantárgy pedig gyakorlati tervezésoktatás. A Tervezésmélethez oktatása szigorlattal zárul. Összesen 10 db féléves építészeti terv készül az ötéves oktatás során, ami megfelel a végzett okleveles építészmérnökkel szemben támasztott nemzetközi elvárásnak is.

Az induló egyetemi oktatás egyik fontos jellegzetessége, hogy nem tantárgy centrikus (a kreditrendszer miatt formalizált tanterv ellenére), hanem az építészeti alkotás folyamatát középpontba állító személyiség-fejlesztő program. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a tervezési dogmák hirdetése helyett, olyan nyílt, alkotó párbeszédre alapuló, tevékenység centrikus építészet oktatást valósítsunk meg, amelynek létjogosultságát a világ sok jeles építész iskolája már pregnánsan bizonyította. A munka minőségének egyik garanciája lesz a kis hallgatói létszám, azaz 30 fős évfolyamokat tervezünk, ami lehetővé teszi a személyre szabott tehetséggondozást. Ez nem valósítható meg több száz fős évfolyamokkal, de hatékony lehet néhány tíz fő esetében. A megnövekedett oktatási feladatokhoz egy olyan, mintegy félszáz építészből álló – tanszéki és meghívott – oktatói csapattal rendelkezünk, amelynek minőségét két Kossuth-Díjas és hat Ybl-Díjas építész is fémjelzi. Úgy gondoljuk, hogy a képzés első fele – az alapozó szakasz – után az oktatás nyitottabbá válhat többféle építészeti gondolkodásmód számára, tehát szeretnénk lehetővé tenni, hogy hallgatóink minél több kiváló hazai és külföldi építésszel találkozhassanak, valóban minél nyitottabbakká váljanak a világ építészeti jelenségeinek befogadására, hogy majdan kilépve az Alma Mater falai közül nemzetközi szinten is versenyképes építészmérnökké válhassanak.